

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ І СПОРТУ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
НАУКОВО-ДОСЛІДНА ЛАБОРАТОРІЯ ГРІНЧЕНКОЗНАВСТВА**

КОНЦЕПЦІЯ ТА КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА ДОСЛІДЖЕННЯ

**«Роль багатогранної діяльності
Бориса Грінченка в розвитку української культури
(кінець ХІХ – початок ХХ ст.)»**

Термін дослідження: 2009 – 2013 рр.

Науковий керівник – Мовчун Антоніна Іванівна

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з наукової роботи

_____ Л.Л. Хоружа

«__» _____ 2010 р.

Затверджена на засіданні науково-
дослідної лабораторії протокол №3 від
5 листопада 2010 р.

Київ – 2010 р.

1.1. Концепція дослідження проблеми

Дослідження життя, діяльності і творчості Б.Д.Грінченка в контексті розвитку української культури кінця XIX – початку XX ст., а також вивчення художніх і науково-популярних творів, етнографічних праць, документалістики та особистого архіву письменника дозволить здійснити всебічне цілісне вивчення діяльності Б.Д. Грінченка як письменника, педагога, мовознавця, фольклориста, лексикографа, громадського та просвітницького діяча України у контексті доби кінця XIX – початку XX ст. та використати ці знання у формуванні творчої та духовної особистості фахівця-випускника Університету. Творчість Б.Д.Грінченка досліджуватиметься у взаємозв'язку з суспільно-політичними, культурно-просвітніми та літературними проблемами часу, зумовленими українським національно-визвольним рухом, що мали великий вплив на світогляд та діяльність Б.Д.Грінченка.

1.2. Комплексна програма дослідження

Актуальність і доцільність теми дослідження:

Київський університет імені Бориса Грінченка започаткував свою історію 136 років тому, коли Київський навчальний округ (1874 року) прийняв рішення про відкриття педагогічних курсів удосконалення вчителів початкових народних училищ. Ім'я Бориса Грінченка Університет носить із 1919 року. Визначний український культурний та громадський діяч Борис Дмитрович Грінченко (1863 – 1910 рр.) залишив помітний слід в житті України. У складних перипетіях реформацій: курси – інститут – університет – ім'я Б.Д. Грінченка остаточно повернулося в назву закладу 1993 року.

Глибинні витоки Університету, його багата історія пов'язані з іменем Б.Д. Грінченка, необхідність дослідження та вшанування вченого, громадського діяча Б.Д.Грінченка, ім'я якого носить ВНЗ і є його ідейним лідером, зумовили вибір науково-дослідної теми НДЛ грінченкознавства: «Роль багатогранної діяльності Бориса Грінченка в розвитку української культури (кінець XIX – початок XX ст.)».

Науково-дослідницька робота з вивчення багатогранної діяльності Б.Д. Грінченка допоможе формувати компетентнісно-зорієнтовану особистість

майбутнього випускника Університету, його пошану і гордість за почесне ім'я студента-грінченківця.

Матеріали дослідження сприятимуть також справі популяризації імені Б.Д.Грінченка не тільки серед студентів Київського університету імені Бориса Грінченка, а й в сучасному суспільному житті України.

Для поліпшення поінформованості студентів ВНЗ про життя та діяльність Б.Д.Грінченка є необхідним створення Музею Бориса Грінченка та використання його матеріалів у навчально-виховному процесі. Відкриття музею було пов'язано зі 100-річчям виходу чотиритомного Словника Б.Грінченка та 100-річчям із дня смерті невтомного діяча.

Упорядкування наукового матеріалу та забезпечення науково-дослідної роботи з вивчення спадщини Б.Д. Грінченка потребує відкриття кабінету грінченкознавства.

Об'єкт дослідження: культурні процеси в Україні кін. XIX ст. – поч. XX ст.

Предмет дослідження: багатогранна спадщина Б.Д. Грінченка та її використання у підготовці майбутніх фахівців (за спеціалізаціями) університету.

Мета комплексного дослідження: здійснити всебічне цілісне вивчення діяльності Б.Д. Грінченка як письменника, педагога, мовознавця, фольклориста, лексикографа, громадського та просвітнього діяча України у контексті доби кін. XIX – поч. XX ст.; Підготувати матеріали для створення та поповнення експозиції і фондів Музею Бориса Грінченка та кабінету грінченкознавства.

Етапи дослідження:

1. Розробка програмово-нормативних документів до теми.
2. Збір та систематизація матеріалів про діяльність Б.Грінченка як письменника, педагога, мовознавця, фольклориста, лексикографа, громадського та просвітнього діяча України в контексті доби кінця XIX – початку XX ст.
3. Популяризація імені Б.Д.Грінченка серед студентів Київського університету імені Бориса Грінченка та в сучасному суспільному житті (через публікації в пресі, радіо, телепрограмах).
4. Створення і забезпечення діяльності Музею Бориса Грінченка.
5. Робота зі студентами в науковому гуртку «Грінченкознавці».

6. Налагодження співпраці НДЛ з установами, що носять ім'я Б.Грінченка, та з науковцями, які досліджують проблеми грінченкознавства.

Виходячи із мети комплексної програми, визначено основні **завдання дослідження**:

1. Збір та аналіз архівних документів і опублікування матеріалів, що відображають діяльність відомого та невідомого Б.Грінченка.

2. Відкриття і забезпечення діяльності Музею Бориса Грінченка.

3. Збір матеріалів до фонду кабінету грінченкознавства із наступним забезпеченням його діяльності.

4. Висвітлення у науково-педагогічній пресі нових досліджень про життя і діяльність Б.Д.Грінченка та нових надходжень у Музей Бориса Грінченка.

5. Підготовка та проведення заходів щодо вшанування та популяризації імені Бориса Грінченка (Грінченківські читання, конференції, семінари, круглі столи, конкурси та ін.).

Для розв'язання поставлених завдань дослідження будуть використані такі **методи дослідження**:

- пошук та історіографічний аналіз наукових, літературних і архівних джерел про Б.Д.Грінченка;

- збір, систематизація та узагальнення архівних та опублікованих матеріалів із подальшим визначенням їхнього місця в музейній експозиції та кабінеті грінченкознавства;

- організація екскурсійної роботи в Музеї Бориса Грінченка;

- оновлення музейної експозиції, та поповнення фондів Музею Бориса Грінченка.

- створення кабінету грінченкознавства.

Означені завдання реалізуються шляхом дослідження таких **конкретних проблем**:

1. Аналіз та оприлюднення архівних документів, публікація матеріалів, які відображають багатогранну діяльність Б.Грінченка в контексті суспільно-культурної доби України XIX – поч..XX ст..

2. Написання статей з теми дослідження.

3. Розширення тематики наукових досліджень, присвячених багатоаспектній діяльності Б.Д.Грінченка.
4. Організація та проведення науково-дослідних експедицій грінченківськими місцями.
5. Складання бібліографічного списку до предмету дослідження.
6. Створення електронного каталогу статей, присвячених діяльності Бориса Грінченка.
7. Підготовка розділу «Ім'я Б.Грінченка в назві Університету» для навчального підручника «Вступ до спеціальності».
8. Написання дослідження «Б.Грінченко: події, документи, факти».
9. Розробка краєзнавчих маршрутів «Ім'я Б.Грінченка на карті України» та «Б.Грінченко в Києві»
10. Висвітлення в літературознавчій та педагогічній періодиці нових досліджень про життя і діяльність Б.Д.Грінченка.
11. Оприлюднення в радіо і телепередачах нових досліджень про життя і діяльність Б.Д.Грінченка.
12. Включення до змісту нормативного курсу «Українська література межі ХХ ст.» матеріалів про літературну спадщину Б.Грінченка.
13. Доповнення змісту нормативного курсу «Дитяча література» матеріалом про твори Б.Грінченка.
14. Розробка Положення про Музей Б.Д.Грінченка.
15. Підготовка необхідних документів для реєстрації Музею.
16. Поповнення фондів і забезпечення діяльності Музею Бориса Грінченка.
17. Організація семінарів для екскурсіводів та проведення екскурсій у Музеї Бориса Грінченка.
18. Створення фондів кабінету грінченкознавства.
19. Підготовка та проведення щорічних днів пам'яті Б.Грінченка (Грінченківських читань, щорічного конкурсу читців, конференцій, семінарів, круглих столів тощо).
20. Керівництво студентським науковим товариством «Грінченкознавці».

21. Розробка та оновлення тематики курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт з проблем грінченкознавства.

22. Створення асоціації навчальних закладів та установ, яким присвоєно ім'я Просвітителя.

23. Налагодження співпраці з СЗШ с. Руські Тишки, СЗШ с. Борщева, Луганською обласною школою №59 імені Бориса Грінченка, Луганським обласним ліцеєм іноземних мов (Кабінет-музей Б. Грінченка), Свято-Тихонівським храмом с. Борщева, Історико-меморіальним музеєм Михайла Грушевського, Музеєм українських діячів, Музеєм книги та книгодрукування, Музеєм історії Києва.

24. Налагодження співпраці з грінченкознавцями Яременком В.В., Неживим О.І., Кіралем С.С.

У результаті дослідження означених проблем **очікуються результати:**

1. *Музейний фонд:* архівні документи, ідентичні предмети кінця ХІХ ст., оригінальні експонати, пов'язані з діяльністю Б.Д.Грінченка.
2. *Рукописи:* статті в педагогічній пресі та культурно-мистецькій періодиці з аналізом нових досліджень про життя і діяльність Б.Д.Грінченка, а також про діяльність Музею Бориса Грінченка.
3. *Монографії:* «Борис Грінченко: життя та діяльність (події, факти, документи)».
4. *Радіо і телепередачі:* висвітлення у радіо і телепередачах нових досліджень про життя і діяльність Б.Д.Грінченка.
5. *Наукові конференції, семінари:* щорічні Грінченківські читання, Дні пам'яті Б.Д. Грінченка, День Університету та ін.
6. *Наукові зв'язки:* створення асоціації навчальних закладів та установ, яким присвоєно ім'я Просвітителя.